

Valuta – deviza - konvertibilitás

- **Nemzetközi elszámolások eszközei**

- arany
- valuta
- deviza
- mesterséges nemzetközi pénzek

- **Arany:** a nemzetközi elszámolások hagyományos eszköze

- **Valuta:**

- valamely ország törvényes fizetési eszköze.
- külföldnek minősülő ország törvényes fizető eszköze, illetve annak egysége.
- idegen ország bankjegye, érmeje a belföldi fizetési forgalomban
- a forgalomban mindig készpénz formában vesz részt

- **Deviza:**
- Szűkebb értelemben: nemzetközi bankszámlapénz működését jelenti.
- Külföldi pénznemre szóló követelés, devizaműveletek végzésére felhatalmazott banknál nyitott, vezetett bankszámlán kezelnek
- Bankszámlapénz vagy deviza alapú pénzhelyettesítő eszköz (bankkártya, deviza alapú hitelkártya) formájában válik felhasználhatóvá
- Tágabb ért.: látra, határidőre szóló bankbetét külföldi pénznemben, ez utóbbira szóló váltó, utalvány, értékpapírok, külföldi jegybankok és kormányok közti megállapodásból származó követelések.

- **Devizaszámla:**
- devizaműveletek végzésére felhatalmazott hitelintézet nyithat,
- devizaműveletek végzésére felhatalmazott hitelintézetnél devizabelföldi és devizakülföldi egyaránt nyithat
- a számlatulajdonos bevételeit, betéteit és felhasználásukat konvertibilis pénznemben tartja nyilván
- a számla csak névre szólhat
- a követelés után a bank kamatot fizet
- **Árfolyamok**
- ***Valutaárfolyam:***
- Valamely valuta egységének egy másik ország pénzegységében kifejezett ára

- ***Devizaárfolyam:***
- Egy pénznemnek egy másik pénznemre való átváltásakor alkalmazott árfolyam, amikor az átváltás nem jár készpénzforgalommal

- ***Valuta- és devizaárfolyam közötti különbség:***
- elméletileg azonos értéket fejez ki, azonban
- a valuta vételi és eladási árfolyam közötti különbség nagyobb, mint a deviza eladási és vételi árfolyam közötti különbség
- a valuta költségesebb, kockázatosabb a kezelése, hamisítható
- deviza számlapénz, a pénzforgalom lebonyolítása egyszerűbb, kisebb költséggel jár

- **Vételi árfolyam:** az az ár, amelyen a valuta-, devizaműveletek végzésére jogosult személy (pl. bank) a felkínált külföldi fizetési eszközt megvásárolja.
- **Eladási árfolyam:** az az ár, amelyen a valuta-, devizaműveletek végzésre jogosult személy a külföldi fizetési eszközt eladja, értékesíti.
- **Árfolyamjegyzés:** a pénzpiacon meghatározott időben kialakult árát rendszeresen feljegyzik, közzéteszik
 - **közvetett árfolyamjegyzés: 100 Ft= 0,33 Euró**
 - **közvetlen árfolyamjegyzés: 1 Euró= 300 Ft**

- **Árfolyamrés:** a vételi és az eladási árfolyam különbsége (marge)
- **Keresztárfolyam:** meghatározásához kiválasztanak egy közvetítő pénznemet (pl. HUF), ennek alapján meghatározzák az egyes valuták, devizák közötti arányokat.
- **Paritás:** elméleti egyenértéket fejez ki, arra utal, hogy milyen szinten kellene az árfolyamnak lennie.
- **Vásárlóerő paritás:** az egyes valuták közötti elméleti egyenértéket valamely más valuta vásárlóerejéhez viszonyítva határozzák meg.

- **Valutaárfolyam fajtái:**
- **Fix árfolyam:** az árfolyam a deklarált paritás (átváltási arány) körül csak igen szűk sávban ingadozhat. Lehet a valuta túlértékelt vagy alulértékelt.
- **Kötött árfolyam:** a valuták, devizák árfolyamát hatóságilag rögzítik.
- **Flexibilis (rugalmas) árfolyam:** az árfolyam a kereslet-kínálat hatására szabadon változik. A valuták felértékelődnek, illetve leértékelődnek.

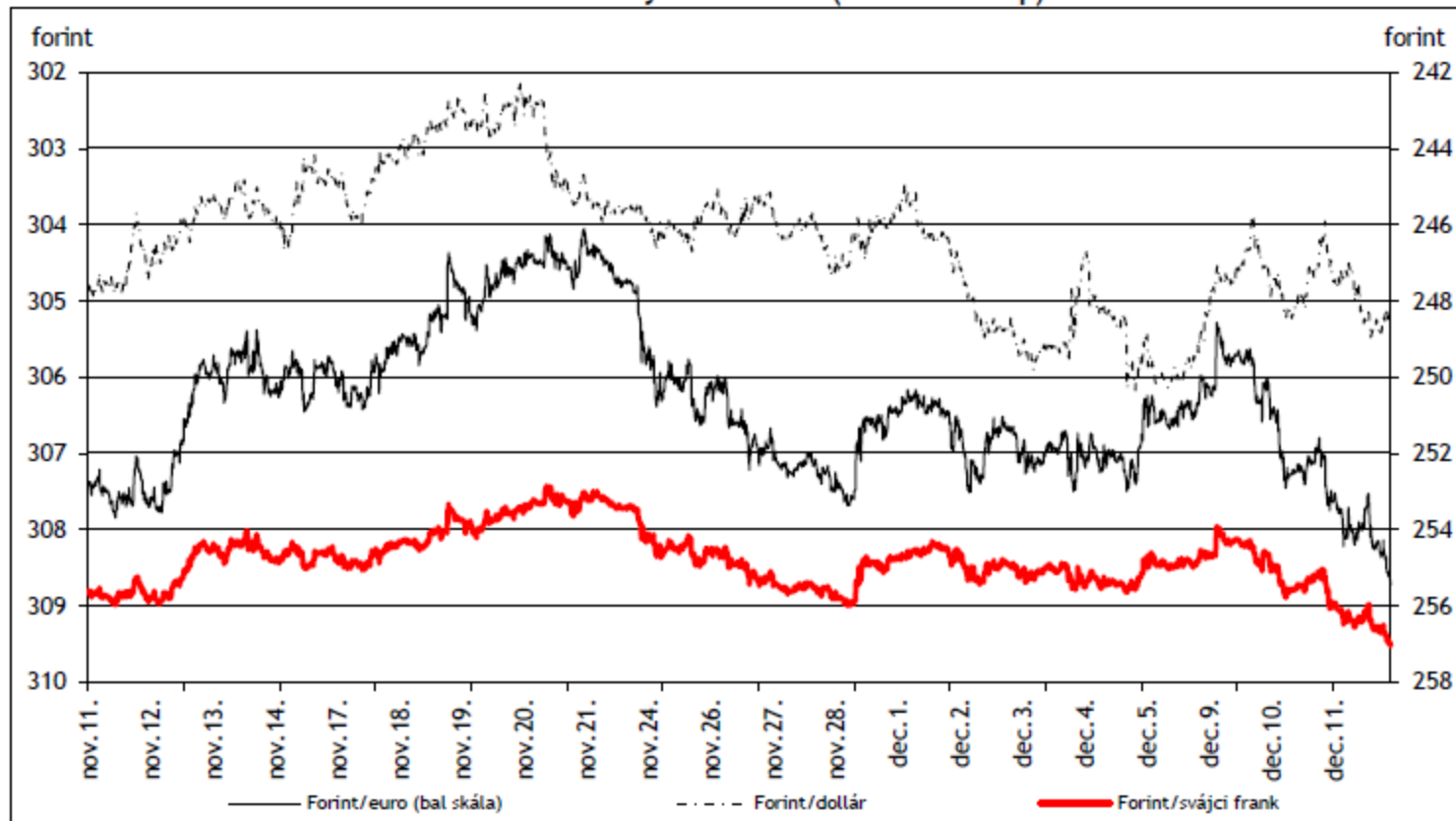
- **A valuta és a deviza nemzetközi forgalomképessége**
- **Konvertibilitás:** valuták egymásra történő szabad átválthatóság
- **Konvertibilitás bevezetésének lépései, ill. fokozatai:**
 - jegybank szintű átválthatóság
 - külső konvertibilitás
 - belső konvertibilitás
 - de facto konvertibilitás
 - de jure konvertibilitás
 - korlátozott konvertibilitás
 - teljes konvertibilitás

- **Kulcsvaluta:** konvertibilisnek kell lennie, világpénz szerepét tölti be, pl. USD.
- **Követelmények a kulcsvalutával szemben:**
 - konvertibilis legyen
 - kibocsátó ország világgazdasági súlya meghatározó
 - vezető valutáris centrum léte
 - fizetési mérleg enyhe passzívuma szükséges
 - a kulcsvaluta árfolyamának viszonylagos stabilitása.
- **Kereskedelmi valuta:** nemzetközi kereskedelmi forgalom lebonyolításában jelentős szerepet játszik pl. USD, JPY, Euro, GBP.

- **Tartalék valuta:** értékálló, árfolyama stabilan erős, nemzetközi kereskedelemben csak korlátozott szerepet tölt be, jegybanki tartalékként veszik számba pl. CHF.
- **Valuta leértékelése:** akkor következik be, ha hazai inflációs ráta nagyobb a külföldi inflációs rátánál.
 - a valuta leértékelése ösztönzőleg hat az exportra történő termelésre, egyben drágítja az importot

- Az importárak árnövekedése emeli a belföldi árszínvonalat, inflációgerjesztő hatása van
- **Valuta felértékelődése:** akkor következik be, amikor a külföldi inflációs ráta nagyobb a hazai inflációs rátánál
 - Az importot olcsóbbá teszi, ösztönzi a behozatalt
 - A hazai termelés versenyhelyzetbe kerül az olcsó importtal szemben
 - Az exportáló cégek kedvezőtlenebb helyzetbe kerülnek

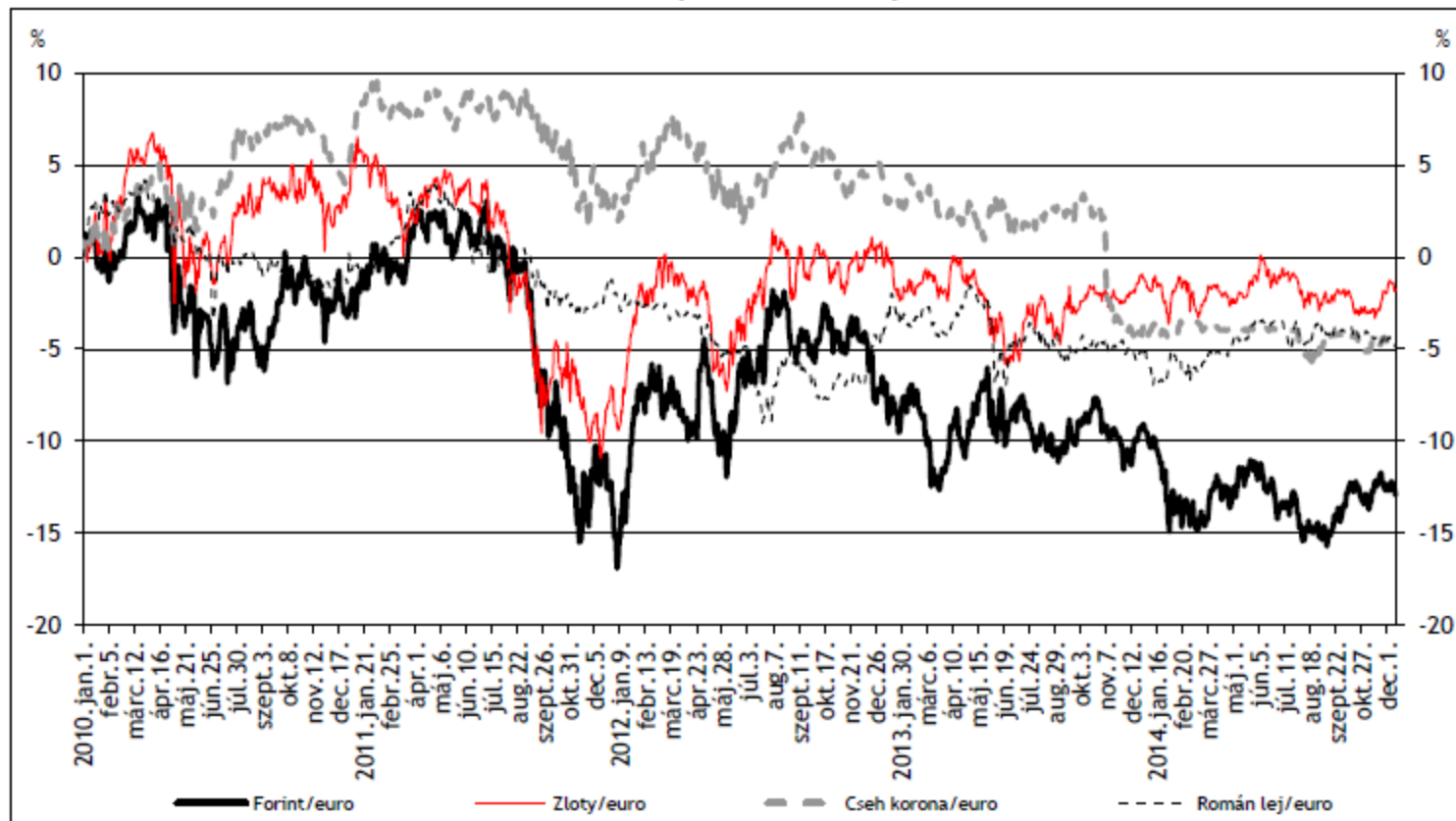
2. A forintárfolyam alakulása (elmúlt 1 hónap)

Forrás: Thomson Reuters.

Megjegyzés: fordított skála.

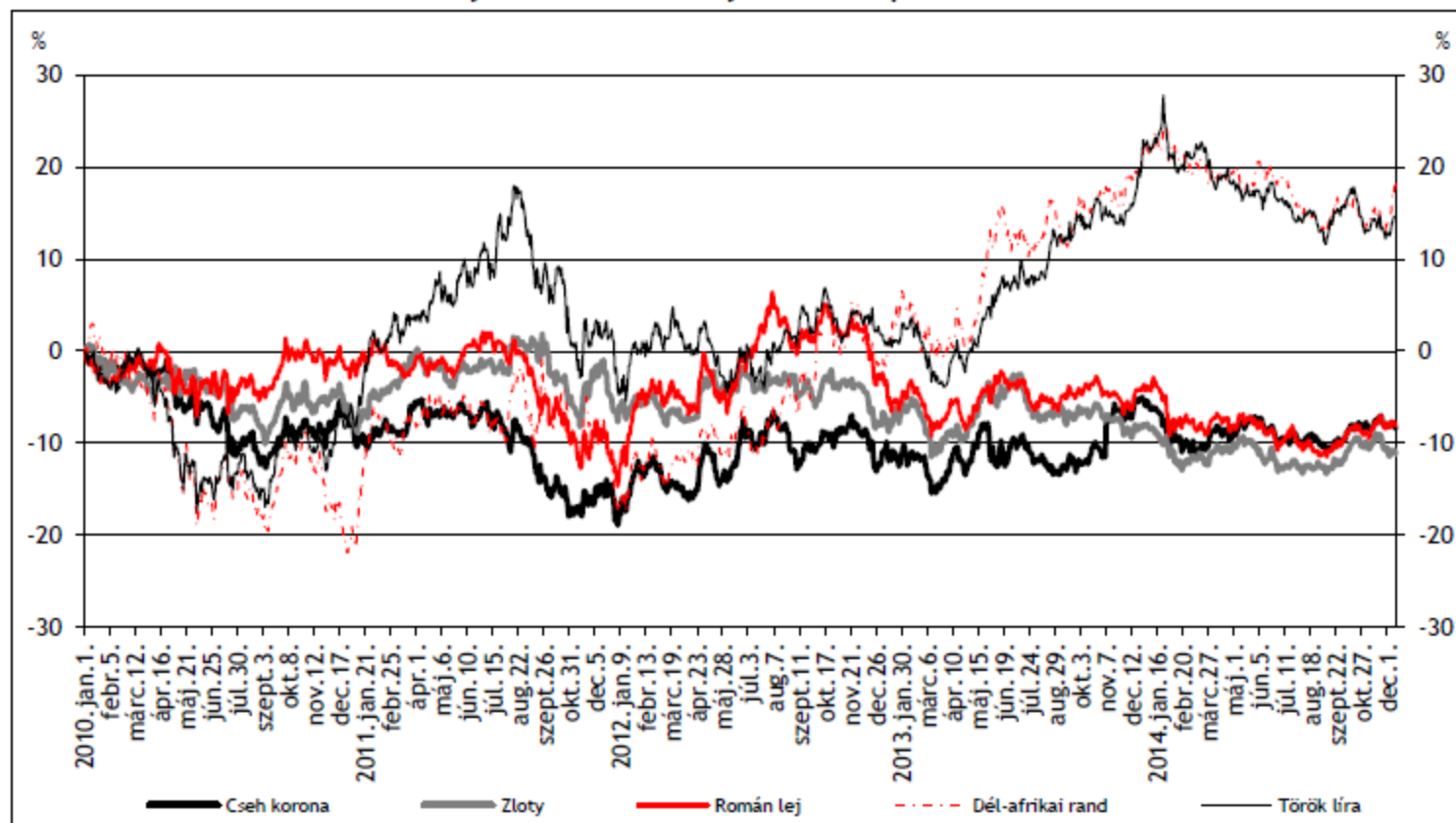
3. Feltörekvő piaci devizaárfolyamok

Forrás: Thomson Reuters.

Megjegyzés: 2010. január 1. =0; kumulált változás. A pozitív értékek a változó deviza felértékelődését mutatják.

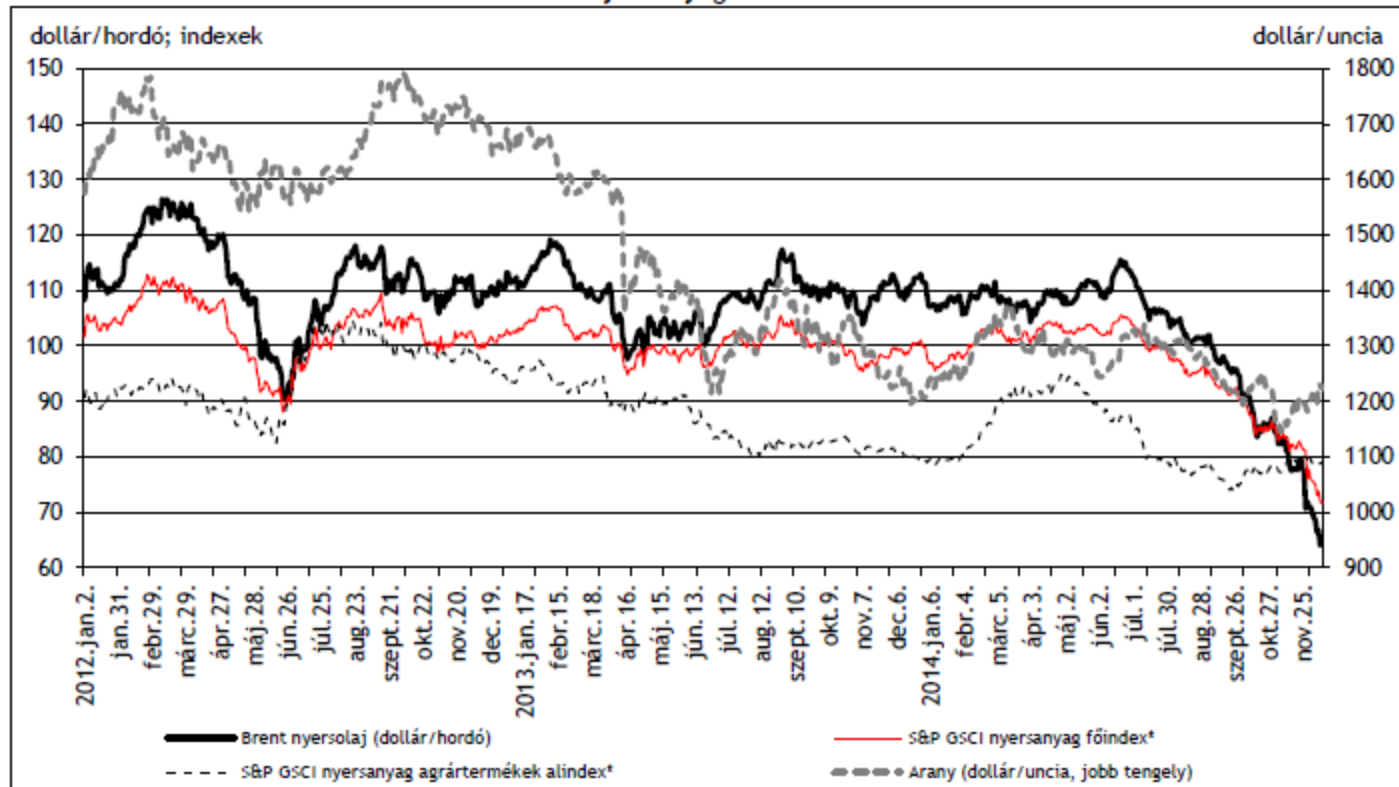
5. A forint árfolyamalakulása néhány feltörekvő piaci devizával szemben

Forrás: Thomson Reuters.

Megjegyzés: 2010. január 1. =0; kumulált változás. A pozitív értékek a forint felértékelődését mutatják.

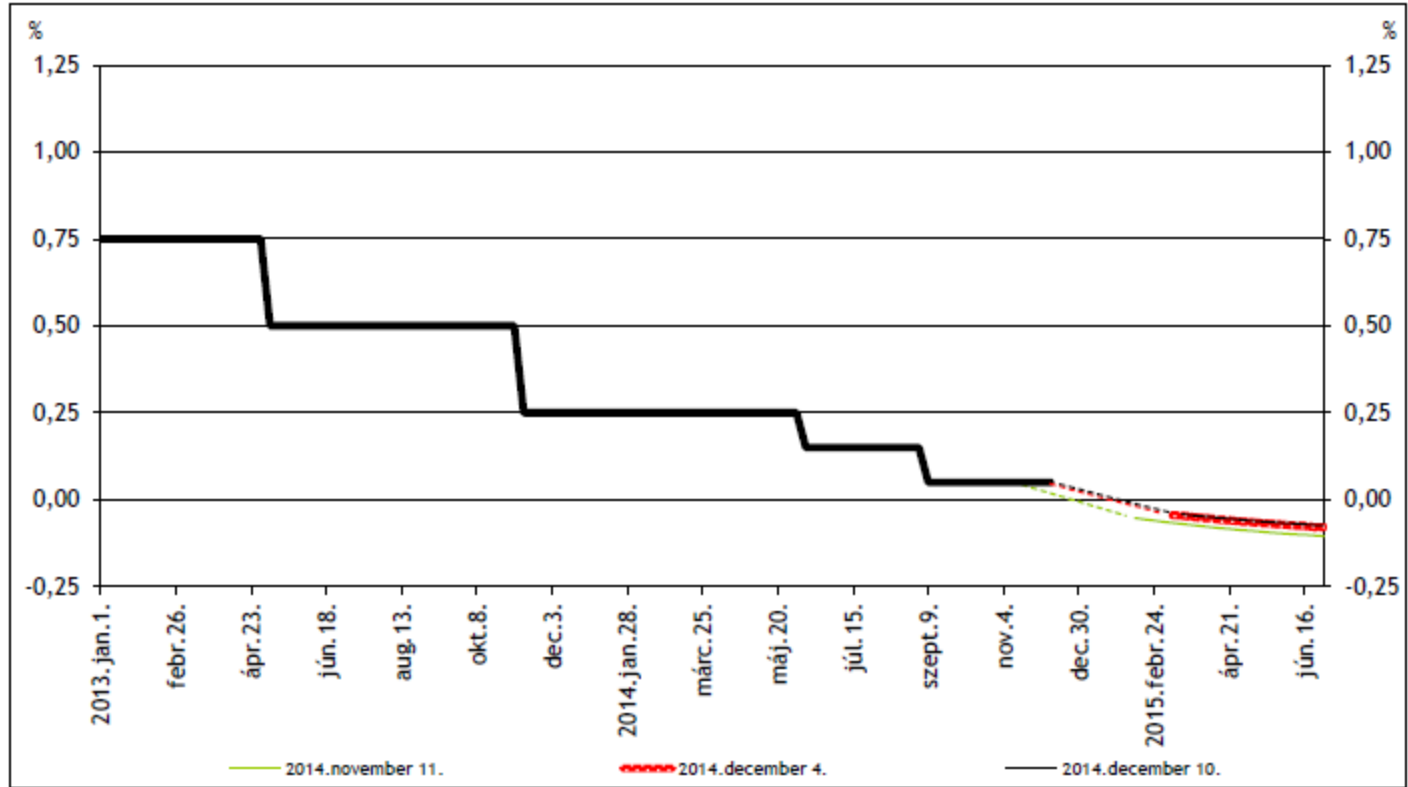
55. Nyersanyagárak alakulása

Forrás: Thomson Reuters.

Megjegyzés: Brent nyersolaj és arany: nominális értékek; *Standard&Poor's Goldman Sachs nyersanyagindexek: 2012. január 2. = 100.

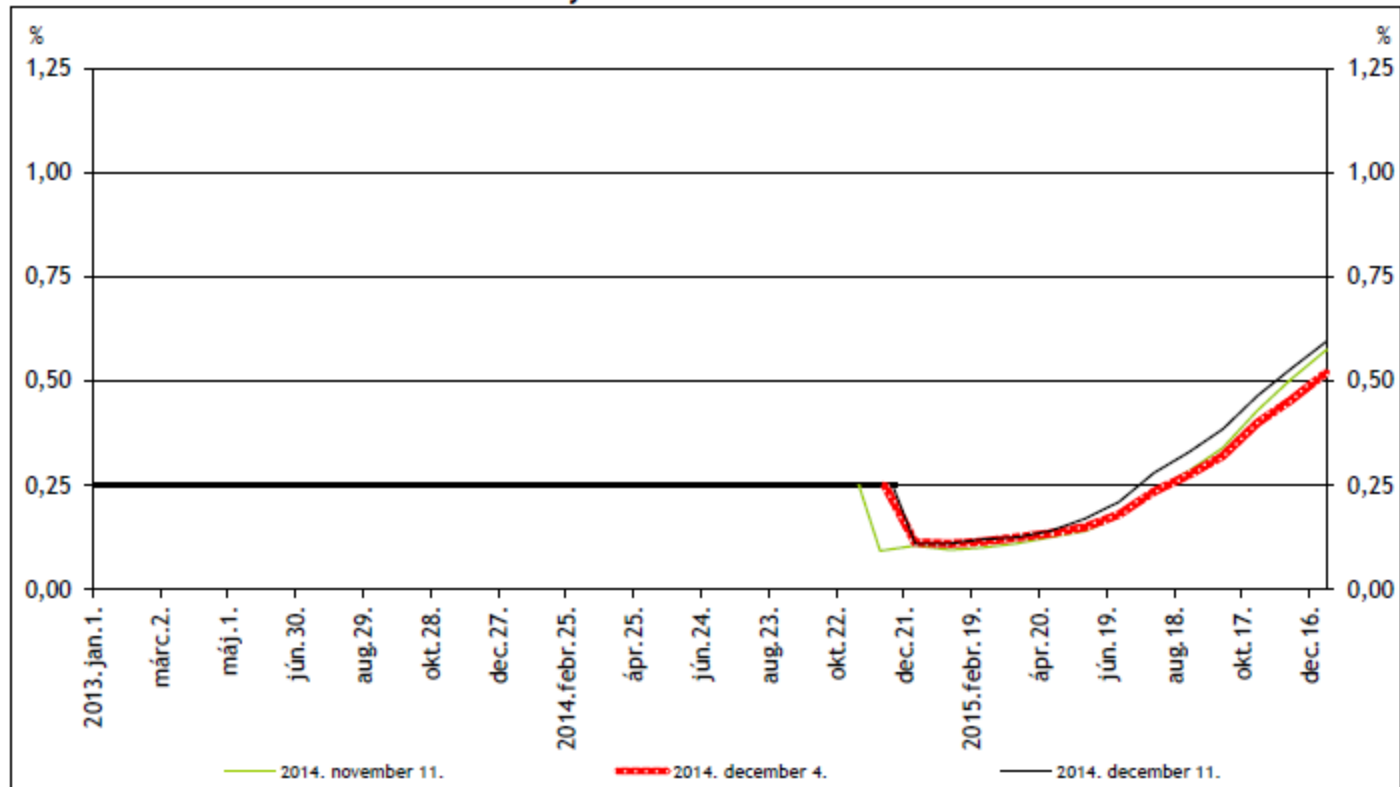
48. Az EKB irányadó kamatára vonatkozó várakozások

Forrás: EKB.

Megjegyzés: az EKB által Svensson módszerrel becsült kamatok, AAA minősítésű, eurozóna államkötvények adatai alapján.

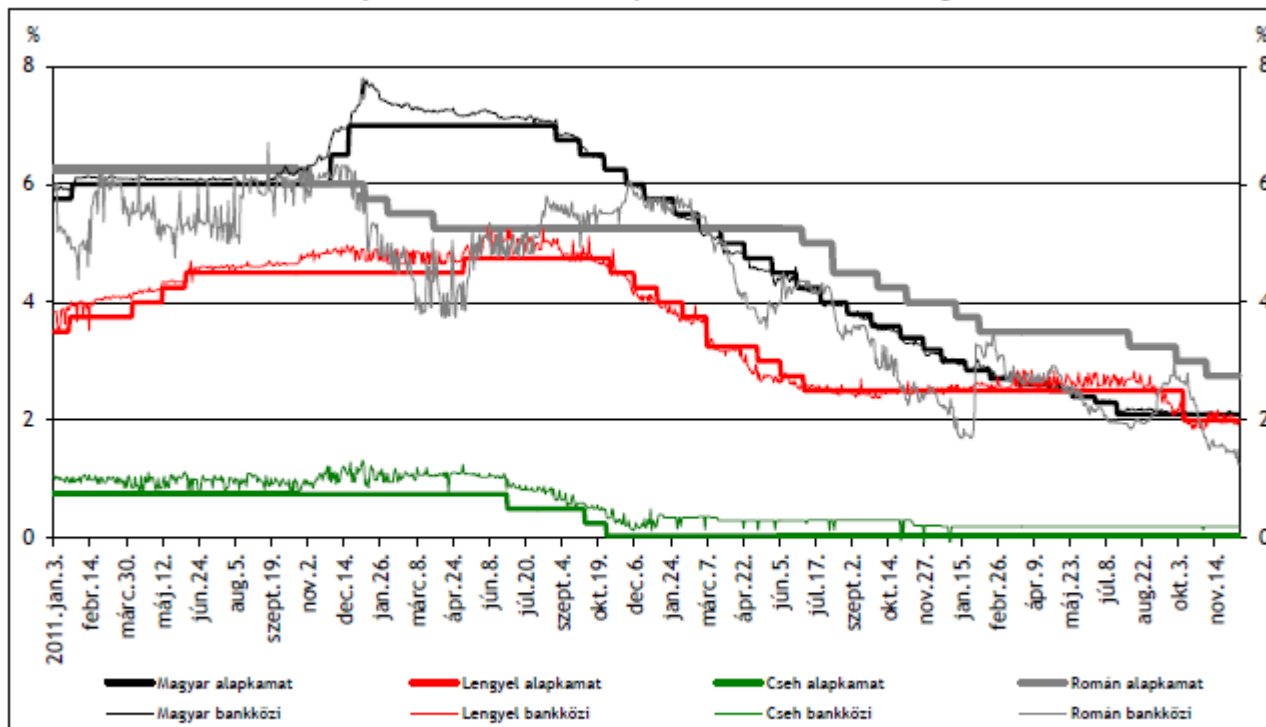
49. A Fed irányadó kamatára vonatkozó várakozások

Forrás: Thomson Reuters.

Megjegyzés: határidős kamatláb jegyzésekből számolva.

67. Irányadó kamatok és 3 hónapos bankközi hozamok a régióban

Forrás: Thomson Reuters.

Megjegyzés: bankközi hozamok Reuters jegyzések alapján.

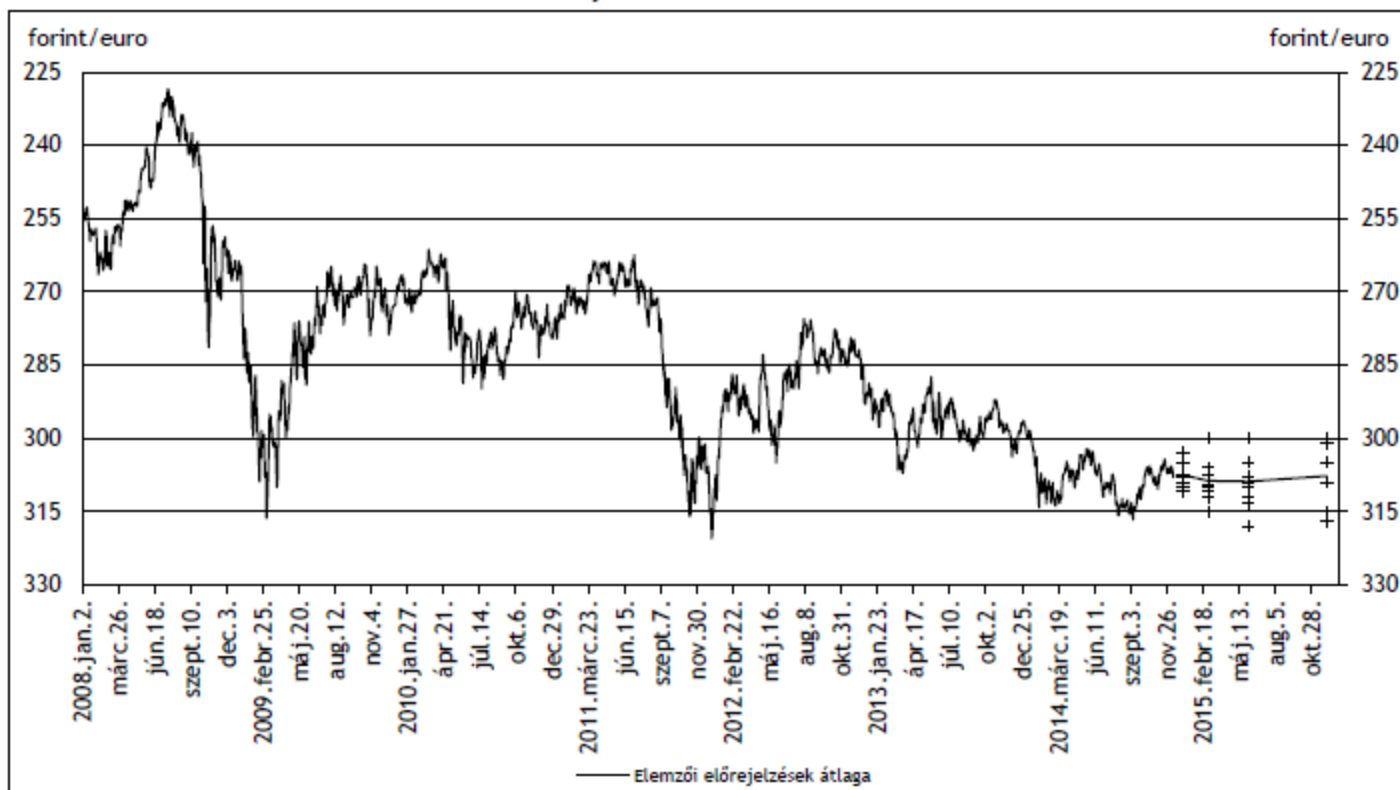
78. Inflációs mutatók ármeghatározódás szerinti csoportosításban

	Súly 2014	2014. aug.	2014. szept.	2014. okt.	2014. nov.
Fogyasztóiár-index	100,0	0,2	-0,5	-0,4	-0,7
Ebből:					
Feldolgozatlan élelmiszerek	5,9	-3,3	-1,3	-1,4	-1,4
Feldolgozott élelmiszerek	12,8	0,7	0,4	0,0	-0,3
Iparcikk	21,9	0,4	-0,1	0,3	0,1
Piaci szolgáltatások	21,4	3,9	2,6	2,5	2,5
Szabadáras háztartási energia	1,1	0,3	0,7	0,7	0,0
Szeszesital, dohányáru	9,6	6,4	3,3	3,7	2,7
Jármű-üzemanyag	8,3	-1,4	-2,1	0,4	-2,4
Szabályozott árak	19,1	-6,1	-6,3	-7,1	-6,4
Maginfláció	65,6	2,4	1,4	1,5	1,2
Változatlan adótartalmú árindex	100,0	0,2	-0,5	-0,4	-0,7

Forrás: KSH, MNB bontás

Megjegyzés: éves növekedési ütemek (%); az iparcikk, a piaci szolgáltatások és a szabályozott árak idősorai és a maginfláció idősora megváltozott, mivel a maginfláció számítására - a KSH és az MNB által közösen kialakított - 2009-től érvényes módszertan több tételt (mint a gyógyszer, utazást egyéb távolsági úti céllal, telefont, TV-előfizetést) is megbontott.

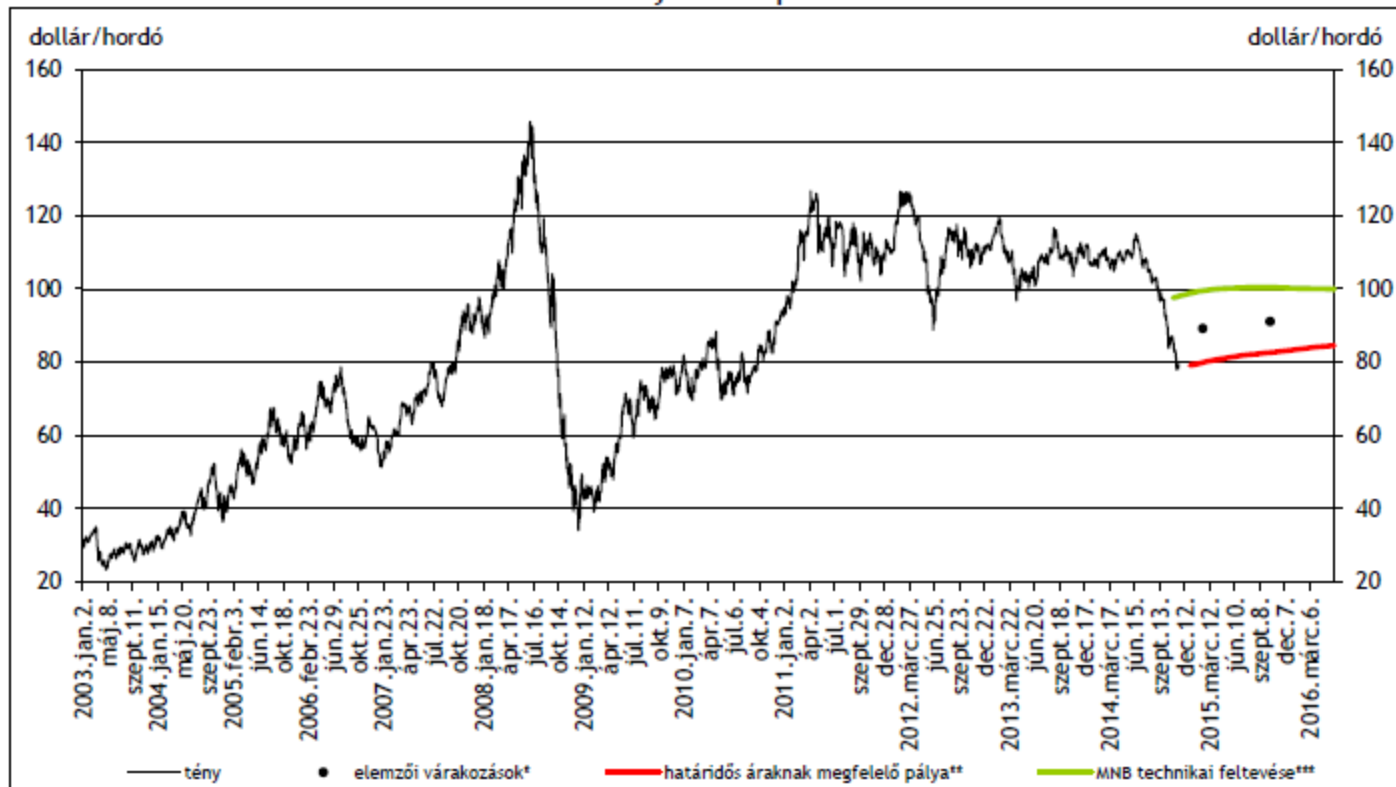
79. A forint/euro árfolyam és az elemzői várakozások alakulása

Forrás: Thomson Reuters, MNB.

Megjegyzés: fordított skála, előrevetített sáv, 2001. október 1-től 276,1 -on, 2003. június 4-től pedig 282,36-on rögzített középfolyammal. A vékony folytonos vonal az elemzői várakozások (adott havi regionális Reuters CEE FX Poll) átlagát mutatja.

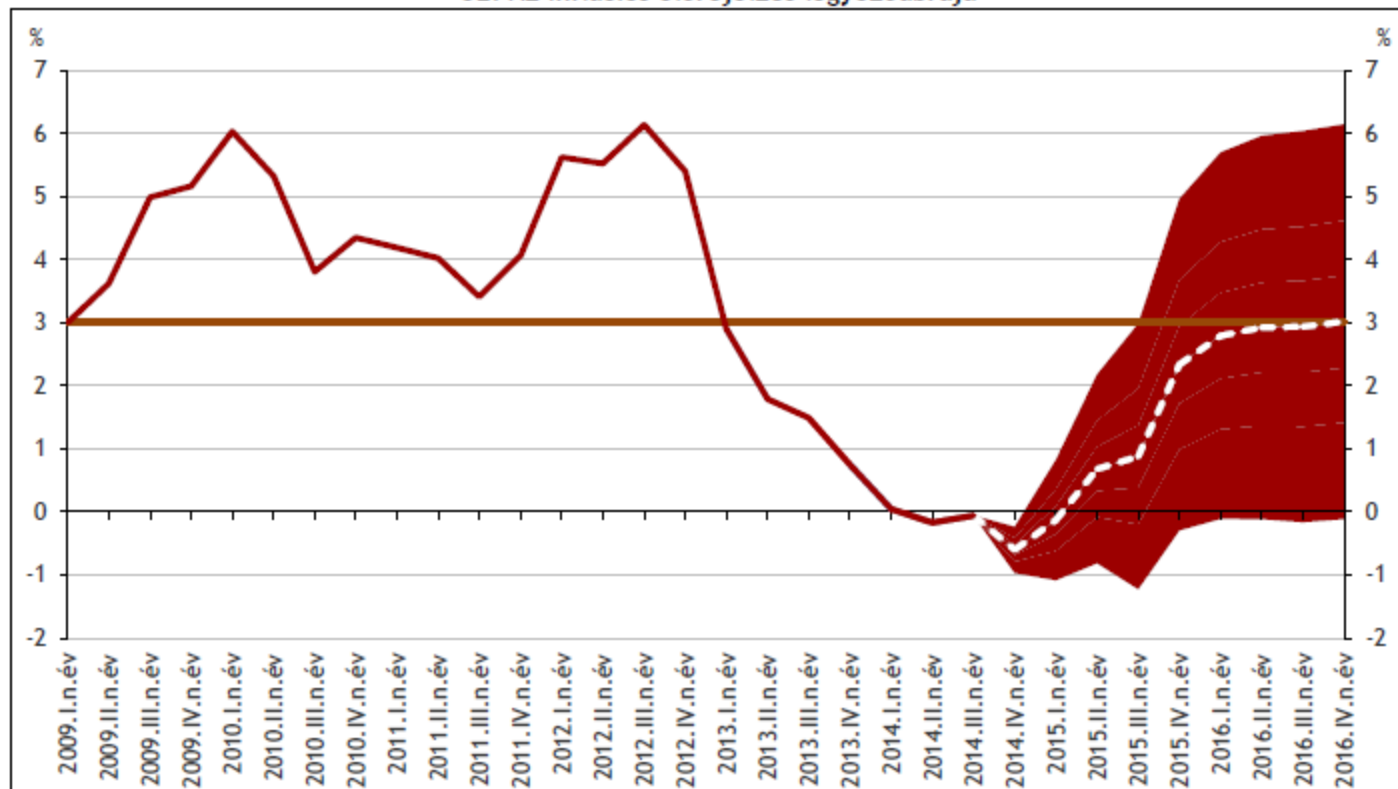
80. A Brent kőolaj ára és a piaci várakozások

Forrás: Bloomberg, Consensus Economics.

Megjegyzés: *Consensus Economics Forecast (legutolsó elérhető felmérés); az eredeti előrejelzés WTI típusú olajra vonatkozik, amiből a két kőolajfajta átlagos árkülönbségével korrigálva származtatunk árakat a Brent típusra; ** A legutolsó elérhető határidős árak alapján; *** Az MNB legutóbbi Jelentés az infláció alakulásáról című kiadványban szereplő inflációs előrejelzése mögötti technikai olajár-feltevés.

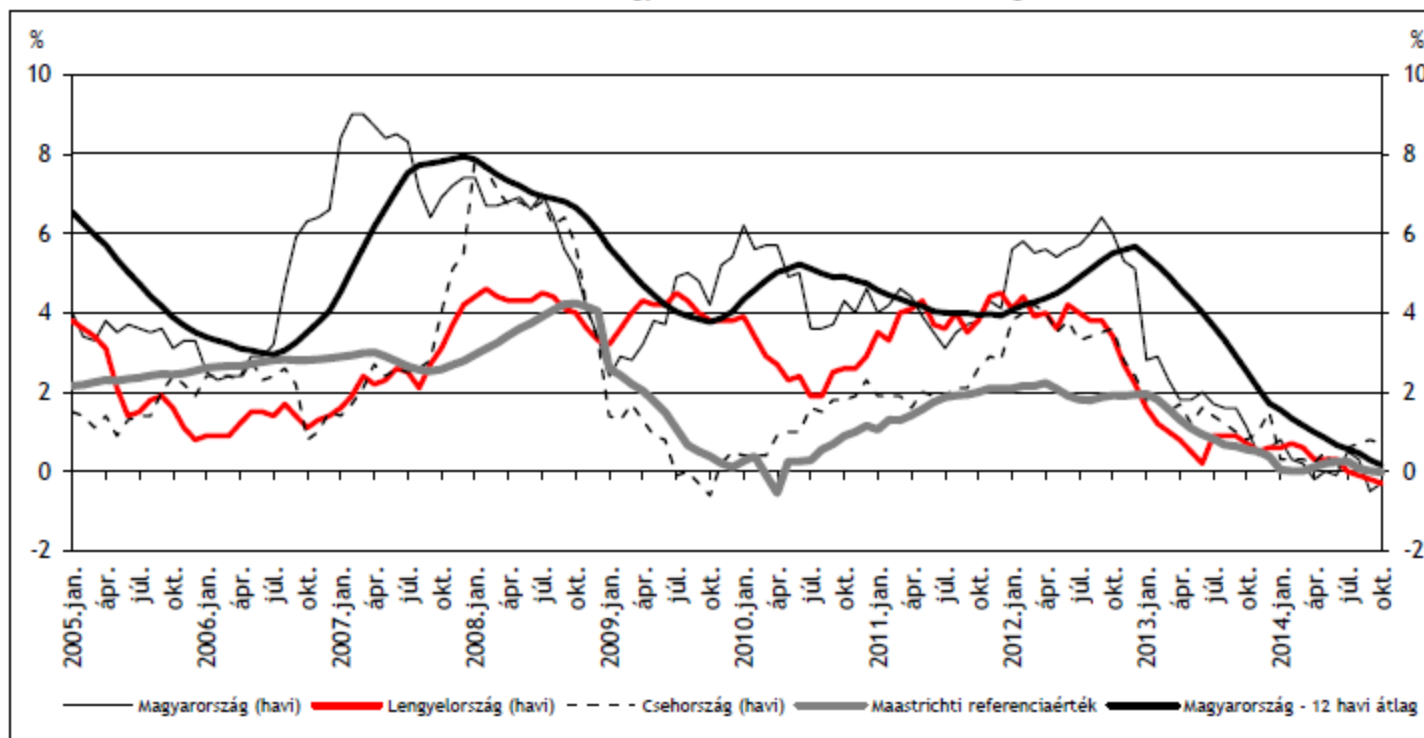
82. Az inflációs előrejelzés legyezőábrája

Forrás: MNB, KSH.

Megjegyzés: a legyezőábra az alap-előrejelzés körüli bizonytalanságot jeleníti meg. A színezett területek összessége 90 százalékos valószínűséget fed le. A szaggatott vonallal ábrázolt fogyasztóiár-index alap-előrejelzést (mint móduszt) tartalmazó középső sáv 30 százalékot fed le. A vízszintes vonal a meghirdetett inflációs cél értékét mutatja.

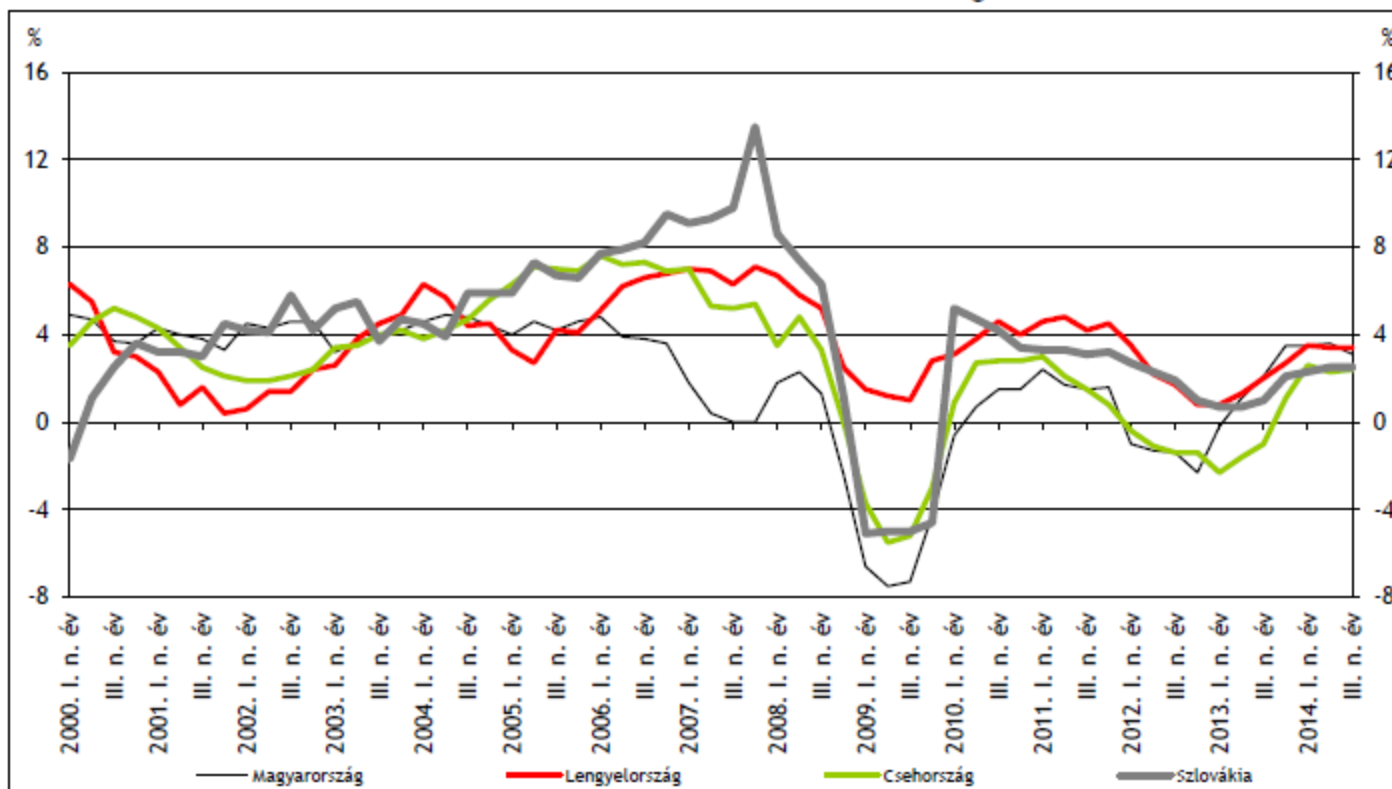
112. A harmonizált fogyasztói árindex alakulása a régióban

Forrás: Eurostat

Megjegyzés: éves növekedési ütem.

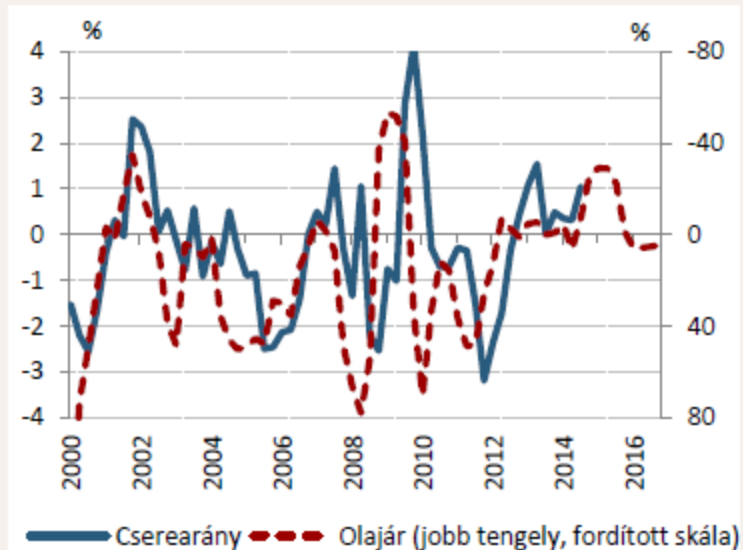
113. A GDP-volumen éves növekedési üteme a régióban

Forrás: Eurostat.

Megjegyzés: előző év azonos időszaka=100; szezonálisan kiigazított adatok alapján.

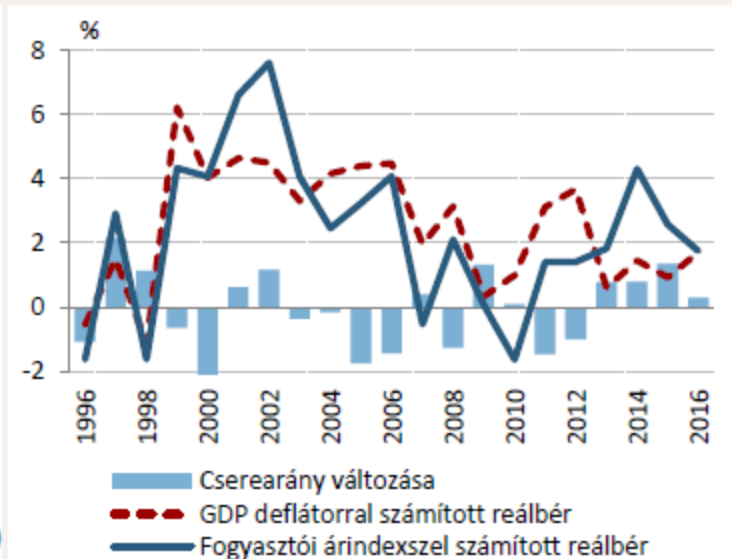
1-10. ábra: Az olajár* és a magyar cserearány alakulása

Megjegyzés: Éves változás. * Brent kőolaj ára dollárban, 2015-2016-ra határidős jegyzések alapján.

Forrás: KSH, MNB

1-11. ábra: Reálbér és a cserearány alakulása

Megjegyzés: bruttó átlagkereset a versenyszférában, különböző árindexekkel deflálva.

Forrás: KSH, MNB